

Ìtẹ̀léra Àwọn Aposteli

láti ọdọ̀ St. Anderu, Ẹni Tí A Kọ́kọ́ Pè, títí di òní

ní ìlà ti

Bíṣọ́ọ̀bù [*]

Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.[‡]

Bíṣọ́ọ̀bù sí Àwọn Orílẹ̀-èdè, lábẹ́ Àṣẹ Aposteli

1. St. Anderu, Ẹni Tí A Kọ́kọ́ Pè, Aposteli àti Ajẹ́rìíkú [CO]

Kristi pè é ní nǹkan bí ọdún 30 Lẹ́yìn Kristi
a dárúkọ rẹ̀ nínú Ìwé Mímọ́: òun ni ẹni àkọ́kọ́ tí ó tọ Kristi lẹ́yìn, ó sì mú Simoni Peteru arákùnrin rẹ̀ wá sọ́dọ̀ rẹ̀ (Johanu 1:40–42); a kà á mọ́ Àwọn Méjìlá (Matiu 10:2)

Ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli yìí nà láti ọdọ̀ Aposteli Anderu, ní nǹkan bí ọdún 30 Lẹ́yìn Kristi, títí di òní: ó jẹ́ ọdún 1,996 ní ọdún 2026.

Ìtẹ̀léra láti ọdọ̀ St. Anderu dé ọdọ̀ St. Vladimir, Metropolitan ti Moscow, tẹ̀lé àwọn àkọsílẹ̀ àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí Ìtẹ́ Baba Ńlá ti Gbogbo Ayé ní Constantinople àti Ìjọ Orthodox ti Rọ́ṣíà ń pa mọ́: àwọn àkọsílẹ̀ kan náà ni Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn fi ń tọ ìtẹ̀léra àwọn aposteli tirẹ̀ lọ títí dé ọdọ̀ St. Anderu, Ẹni Tí A Kọ́kọ́ Pè.

A ṣe ìyàsọ́tọ̀ sí ipò bíṣọ́ọ̀bù láti ọdọ̀ ẹnìkan sí ẹni tí ó tẹ̀lé e, nípasẹ̀ àwọn ìjọ tí a dárúkọ wọn nísàlẹ̀ yìí.

A tún ń bọlá fún àwọn bíṣọ́ọ̀bù kan nínú ìlà yìí gégé bí ẹni mímọ́. Àwọn àmì tí ó wà légbèé orúkọ wọn jẹ mọ́ ìwà mímọ́ ìgbésí ayé nìkan. Wọn kò ní í ṣe pẹ̀lú bí ìyàsọ́tọ̀ kankan ti tọ́ tó: ipò olúkúlùkù bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ sílẹ̀ nínú ìtẹ̀léra náà dọ́gba pẹ̀lú ti àwọn yòókù, yálà a ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́ tàbí a kò bọlá fún un bẹ́ẹ̀.

St. Ẹni mímọ́: ẹni tí Ìjọ kan ń bọlá fún ní gbangba pé ó gbé ìgbésí ayé ìwà mímọ́ tí ó tayọ, pé ó sì wà lọ́dọ̀ Ọlọ́run nísinsin yìí, tí Ìjọ náà sì ń ṣe ìrántí rẹ̀ nínú kàlẹ́ndà rẹ̀. Nínú Ìjọ ìjímìjí, ìyìn àwọn onígbàgbọ́ àti ti àwọn bíṣọ́ọ̀bù wọn ni a fi ń mọ àwọn

ẹni mímọ́; léyìn náà, nípa kíkéde wọn ní ẹni mímọ́ lọ́nà àṣẹ nínú Ìjọ Kátólîìkì ti Romu, àti nípa ṣíṣe wọ́n lógo nínú Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn.

Ẹ.Ì. Ẹni Ìbùkún: nínú Ìjọ Kátólîìkì ti Romu, ẹni tí a ti kéde ní ẹni ìbùkún, ìgbésẹ̀ àṣẹ tí ó ń ṣáájú kíkéde ẹni náà ní ẹni mímọ́.

C Ìjọ Kátólîìkì ti Romu ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́ tàbí ẹni ìbùkún.

O Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́.

CO Ìjọ Kátólîìkì ti Romu àti Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn méjèèjì ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́.

Pupa Ajẹ́rìíkú: ẹni tí ó fi ẹ̀mí rẹ̀ lélẹ̀ nítorí ìgbàgbọ́.

Àwọn Ìjọ kì í fìgbà gbogbo fohùn ṣọ̀kan lórí ẹni tí ó jẹ́ ẹni mímọ́. Ìjọ kan lè máa bọlá fún ẹni tí òmíràn kò bọlá fún, àwọn àmì náà sì ń fi Ìjọ tí ó ń bọlá fún olúkúlùkù wọn hàn.

Constantinople

Ìtẹ́ Byzantium, tí ó di Constantinople léyìn náà, èyí tí ó ka St. Anderu Ẹni Tí A Kọ́kọ́ Pè sí olùdásílẹ̀ rẹ̀. Àwọn baba ńlá láti ọ̀dọ̀ St. Staki, ẹni tí St. Anderu yàn, dé ọ̀dọ̀ Nicholas II Chrysoberges; ní ìgbà rẹ̀ ni a rán metropolitan àkọ́kọ́ ti Kyiv sí àwọn ará Rus' tí a ṣẹ̀ṣẹ̀ ṣe ìtẹ̀bọmi fún.

2. St. Staki CO 38
3. Onesimus 54
4. Polycarp I 69
5. Plutarch 89
6. Sedecion 105
7. Diogenes 114
8. Eleutherius 129
9. Felix 136
10. Polycarp II 141
11. Athenodorus 144
12. Euzois 148
13. Laurence 154
14. Alypius 166
15. Pertinax 169
16. Olympianus 187
17. Mark I 198
18. Philadelphus 211
19. Cyriacus I 214
20. Castinus 230
21. Eugenius I 237
22. Titus 242
23. Dometius 272
24. Rufinus I 284
25. Probus 293
26. St. Metrophanes CO 306
27. St. Alexander CO 314
28. St. Paul I CO *Ajẹ́rìíkú* 337
29. Eusebius 339
30. Macedonius I 342
31. Eudoxius 360
32. Evagrius 370
33. Demophilus 370
34. St. Gregory ti Nazianzus CO 379
35. St. Nectarius CO 381
36. St. John Chrysostom CO 398
37. Arsacius 404
38. St. Atticus CO 406
39. Sisinnius I 426
40. Nestorius 428

41. Maximian 431
42. St. Proclus CO 434
43. St. Flavian CO *Ajẹ́rìíkú* 446
44. St. Anatolius CO 449
45. St. Gennadius I CO 458
46. Acacius 472
47. Fravitta 489
48. Euphemius 490
49. Macedonius II 496
50. Timothy I 511
51. John II 518
52. Epiphanius 520
53. Anthimus I 535
54. St. Menas CO 536
55. St. Eutychius CO 552
56. John III 565
57. St. John IV CO 582
58. Cyriacus II 596
59. Thomas I 607
60. Sergius I 610
61. Pyrrhus 638
62. Paul II 641
63. Peter 654
64. Thomas II 667
65. John V 669
66. Constantine I 675
67. Theodore I 677
68. George I 679
69. Paul III 688
70. Callinicus I 693
71. Cyrus 706
72. John VI 712
73. St. Germanus I CO 715
74. Anastasius 730
75. Constantine II 754
76. Nicetas I 766
77. St. Paul IV CO 780
78. St. Tarasius CO 784
79. St. Nicephorus I CO 806
80. Theodotus I 815
81. Anthony I 821
82. John VII 837
83. St. Methodius I CO 843
84. St. Ignatius CO 847
85. St. Photius O 858
86. Stephen I 886
87. Anthony II 893
88. St. Nicholas I CO 901
89. Euthymius I 907
90. Stephen II 925
91. Tryphon 928
92. Theophylact 933
93. Polyeuctus 956
94. Basil I 970
95. Anthony III 974
96. Nicholas II 984

Kyiv

Àwọn metropolitan ti Kyiv àti gbogbo Rus', tí a rán ẹni àkọ́kọ́ ninú wọn láti Constantinople wá, dé ọ̀dọ̀ St. Peter, ẹni tí ó gbé ìtẹ́ metropolitan lọ sí Moscow.

97. St. Michael O 988
98. Leontius 992
99. John I ní nǹkan bí 1008
100. Theopemptus 1037
101. St. Hilarion O 1051
102. Ephraim 1055
103. George 1062

104. John II 1077
105. John III 1089
106. Nicholas 1097
107. Nicephorus I 1104
108. Nicetas 1122
109. Michael II 1130
110. Clement 1147
111. Constantine I 1156
112. Theodore 1161
113. John IV 1164
114. Constantine II 1167
115. Nicephorus II 1182
116. Matthew 1201
117. Cyril I 1224
118. Joseph 1236
119. Cyril II 1247
120. Maximus 1283
121. St. Peter [O] 1308

Moscow

Àwọn metropolitan àti àwọn baba ńlá ti Moscow, àti, láti ọ̀rúndún kejìdínlógún, nígbà tí Ìgbìmọ̀ Mímọ́ ń ṣàkóso Ìjọ Rọ́sìà, àwọn bíṣọ́ọ̀bù àgbà àti àwọn metropolitan ti Moscow, dé ọ̀dọ̀ St. Vladimir.

122. Theognostus 1328
123. St. Alexius [O] 1354
124. St. Cyprian [O] 1381
125. St. Photius [O] 1408
126. Isidore 1437
127. St. Jonah [O] 1448
128. Theodosius 1461
129. Philip I 1464
130. Gerontius 1473
131. Zosimus 1490
132. Simon 1495
133. Barlaam 1511
134. Daniel 1522
135. Joasaph 1539
136. St. Macarius [O] 1542
137. Athanasius 1564
138. St. Philip II [O] *Ajẹ́rìíkú* 1566
139. Cyril 1568
140. Anthony 1572
141. Dionysius 1581
142. St. Job [O] 1587
143. St. Hermogenes [O] *Ajẹ́rìíkú* 1606
144. Philaret 1619
145. Joasaph I 1634
146. Joseph 1642
147. Nikon 1652
148. Joasaph II 1667
149. Pitirim 1672
150. Joachim 1674
151. Adrian 1690
152. Joseph (Volchansky) 1742
153. Platon (Malinovsky) 1748
154. Timothy (Shcherbatsky) 1757
155. Ambrose (Zertis-Kamensky) 1768
156. Platon (Levshin) 1775
157. Augustine (Vinogradsky) 1818
158. Seraphim (Glagolevsky) 1819
159. St. Philaret (Drozdov) [O] 1821
160. St. Innocent (Veniaminov) [O] 1868
161. Macarius (Bulgakov) 1879
162. Joannicius (Rudnev) 1882
163. Leontius (Lebedinsky) 1891
164. Sergius (Lyapidevsky) 1893
165. St. Vladimir (Bogoyavlensky) [O] 1898
Ajẹ́rìíkú

Amẹ́ríkà

Láti ọdọ́ Evdokim, tí a yà sọ́tọ̀ ní Moscow ní ọdún 1904, tí ó sì di Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Àwọn Erékùṣù Aleutian àti Àríwá Amẹ́ríkà lẹ́yìn náà, ẹni tí a kọ orúkọ rẹ̀ ṣáájú ni ó ya olúkúlùkù bíṣọ́ọ̀bù sọ́tọ̀.

166. Evdokim (Meschersky) 1904
167. Aftimios (Ofiesh) 1917
168. Sophronios (Bishara) 1928
169. John Chrysostom (More-Moreno) 1933
170. Perry Nikolaus Cedarholm 1949
171. Nils Bertil Alexander Persson 1971
172. Samuel Guido, Jr. 2004

173.

Garland F. Byers, Jr.

2013

Oyè Mímọ́

Ìyàsímímọ́
17 Oṣù Ògún 2008, nípa gbígbé ọwọ́ lé, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, Palmerton, Pennsylvania.

Ìyàsọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù
20 Oṣù Ìgbé 2013, nípa gbígbé ọwọ́ lé nígbà ayẹyẹ Oúnjẹ Alẹ́ Mímọ́, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, tí ó ṣe ìpàdé rẹ̀ ní ọjọ́ náà ní American Legion Post 16, Slatington, Pennsylvania.

Olórí ẹni tí ó yà á sọ́tọ̀
Ẹni Ọ̀wọ̀ Jùlọ Samuel Guido, Jr.

Àwọn tí ó bá a yà á sọ́tọ̀
Bíṣọ́ọ̀bù Bradley A. Varvil
Bíṣọ́ọ̀bù Michael Byus
Bíṣọ́ọ̀bù James Thompson
Àwọn ìwé èrí ìyàsímímọ́ àti ìyàsọ́tọ̀, pẹ̀lú àwọn fọ́tò ìyàsọ́tọ̀ náà, wà ní ojú ìwé Nípa Bíṣọ́ọ̀bù.

Iṣẹ́ Ìsìn

A yà á sọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù ní 20 Oṣù Ìgbé 2013, nínú Lutheran Orthodox Church, Inc., níbi tí ó ti sìn lẹ́yìn náà gẹ́gẹ́ bí Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Ẹkùn Ìjọ Western North Carolina. Bíṣọ́ọ̀bù Byers kò ní àjọṣepọ̀ kankan pẹ̀lú ẹgbẹ́ náà mọ́.

Dókítà nínú Ẹ̀kọ́ Ìmọ̀ Ọlọ́run (*honoris causa*), tí Lutheran Orthodox Church, Inc. fi fún un ní 20 Oṣù Ìgbé 2013.

Gbogbo ẹsẹ Ìwé Mímọ́ ní èdè Yorùbá tí a fà yọ ní ojú ìwé yìí ni a mú láìyí ohunkóhun padà láti inú *Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™*. Orísun: ebible.org/yor. Àmì mẹ́ta (...) ń fi ibi tí a ti fo apá kan sílẹ̀ hàn.

Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™ Ẹ̀tọ́ àdàkọ © 2009, 2017 Biblica, Inc. Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™ Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc. "Biblica" ni àmì ìdámọ̀ tí Biblica, Inc. fi sílẹ̀ ní United States Patent àti ní ilé iṣẹ́ tí wọ́n ti ń fúnni ní àmì ìdámọ̀. Gba àṣẹ kí o tó lòó. "Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

A ṣe àgbékalẹ̀ iṣẹ́ yìí lábẹ́ àkóso ti Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Láti rí ẹ̀dà ìwé àṣẹ, lọ sí http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 tàbí kí o kọ lẹ́tà ránṣẹ́ sí Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Àwòrán St. Anderu, ọ̀dà tempera lórí igi pẹ̀lú wúrà, àríwá Giriki, ọ̀rúndún kẹ̀rìnlá. Walters Art Museum, Baltimore (37.559), láti orí Wikimedia Commons; ilé ìkóhun-ìṣẹ̀ṣẹ̀nbáyé-pamọ́sí náà ti fi í sílẹ̀ gégé bí ohun ìní gbogbo ènìyàn; a yí ìtóbi rẹ̀ padà láti ara ti ìpilẹ̀ṣẹ̀.